

การพัฒนาประชาธิปไตยของไทย : ศึกษากรณีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2532

พันตำรวจตรี จูติราช นองหารพิทักษ์

วิทยานิพนธ์นี้เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญารัฐศาสตรมหาบัณฑิต

ภาควิชาการปกครอง

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พ.ศ. 2535

ISBN 974-581-6567-4

ลิขสิทธิ์ของบัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

018399

ISBN 974-581-6567-4

Development of Thai Democracy : A Study of Constitutional
Amendment B.E. 2532

Police Major Thitirach Nhongharnpitak

A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements

For the Degree of Master of Arts

Department of Government

Graduate School

Chulalongkorn University

1992

ISBN 974-581-6567-4

หัวข้อวิทยานิพนธ์ การพัฒนาประชาธิปไตยของไทย : ศึกษากรณีการแก้ไข
รัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2532

โดย พันตำรวจตรี จูติราช หนองหารพิทักษ์

ภาควิชา การปกครอง

อาจารย์ที่ปรึกษา รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ

บัณฑิตวิทยาลัย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อนุมัติให้บัณฑิตวิทยาลัย
เป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรปริญญาโทบัณฑิต

..... *พร วัฒน* คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
(ศาสตราจารย์ ดร.ถาวร วัชรากัญ)

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์

..... *สุจิต บุษบงการ* ประธานกรรมการ
(ศาสตราจารย์ ดร.สุจิต บุษบงการ)

..... *ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ* อาจารย์ที่ปรึกษา
(รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ)

..... *วิทยา สุจริตชนารักษ์* กรรมการ
(รองศาสตราจารย์ ดร.วิทยา สุจริตชนารักษ์)

วิทยานิพนธ์ : การพัฒนาประชาธิปไตยของไทย : ศึกษากรณีการแก้ไขรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2532 (DEVELOPMENT OF THAI DEMOCRACY : A STUDY OF CONSTITUTIONAL AMENDMENT B.E. 2532) อ.ที่ปรึกษา : รศ.ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ, 202 หน้า. ISBN 974-581-6567-4

การวิจัยครั้งนี้มีจุดมุ่งหมายเพื่อศึกษาปรากฏการณ์การต่อสู้ระหว่างสถาบันสภาผู้แทนและวุฒิสภา โดยวิเคราะห์ถึงสภาพและสถานการณ์ทางการเมือง สังคม บทบาท ของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสมาชิก พรรคการเมือง กองทัพ อันมีผลต่อการแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 เพื่อให้ประชาชนสภาผู้แทนราษฎรเป็นประธานรัฐสภา ประธานวุฒิสภาเป็นรองประธานรัฐสภา และในการประชุมร่วมกันของรัฐสภา ให้ใช้ข้อบังคับการประชุมของสภาผู้แทนราษฎรโดยอนุโลม

ผลการวิจัยพบว่าปัจจัยที่ทำให้การแก้ไขรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2532 กระทำสำเร็จ มีปัจจัยเกื้อหนุนมาจาก (1) หลังการต่อสู้ทางอำนาจของสภาผู้แทนราษฎรมีมากกว่าวุฒิสภา (2) ความชอบธรรมในการดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีของ พล.อ.ชาติชาย ชุณหะวัณ เป็นผลให้มีหลังการต่อรองทางการเมืองสูง (3) การด้อยคุณสมบัติความเป็นผู้นำของผู้ดำรงตำแหน่งประธานรัฐสภาในช่วงเวลานั้น เมื่อพิจารณาเปรียบเทียบระหว่างประธานสภาผู้แทนราษฎร (นายปิฎก เกสรทอง) และประธานวุฒิสภา (ร.ต.ท.วรรณ ชินชื้อ)

และในการศึกษาการพัฒนาประชาธิปไตยของไทยนั้น จำต้องให้ความสำคัญทั้งในมิติรูปแบบคือ การมีกฎหมายรัฐธรรมนูญ รัฐสภา พรรคการเมือง การเลือกตั้ง และในมิติเป้าหมายคือ การกินคือยุติ มีความมั่นคงปลอดภัยในชีวิตและทรัพย์สินของประชาชน จากการศึกษาวิเคราะห์เฉพาะในมิติรูปแบบ พบว่าประเด็นการแก้ไขกฎหมายรัฐธรรมนูญส่งผลให้ประชาธิปไตยของไทยได้พัฒนาขึ้นเพราะกลไกการใช้อำนาจในการสรรหาผู้ดำรงตำแหน่งนายกรัฐมนตรีนั้นผ่านกระบวนการใช้อำนาจ และตรวจสอบการใช้อำนาจนั้นโดยตัวแทนของประชาชน

ภาควิชา การปกครอง
สาขาวิชา การปกครอง
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิติกร
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

C030231 : MAJOR POLITICAL SCIENCE

KEY WORD : DEVELOPMENT OF THAI DEMOCRACY/CONSTITUTIONAL AMENDMENT B.E. 2532
THITIRACH NHONGHARNPITAK : DEVELOPMENT OF THAI DEMOCRACY : A STUDY
OF CONSTITUTIONAL AMENDMENT B.E. 2532. THESIS ADVISOR : ASSO. PROF.
DR. PRICHA HONGSKRAILERS, 202 pp. ISBN 974-581-6567-4

The objective of the research is to study the struggle between the House of Representatives and the Senate through the amendment of the 1978 Constitution. It examines the implications of political and social conditions and situations, and the roles of members of the House of Representative; senators; political parties; and the armed forces in the amendment.

The amendment was designed to make the Speaker of the House of Representatives to be the President of the National Assembly, and the President of the Senate to be its Vice-President. It would also stipulated that the Rules of the House of Representatives be applied at every joint sitting of both houses.

The result of the study is that there are three factors which acheive the amendment. First, the House of Representatives was more forceful in steering the amendment than the Senate. Second, the legitimacy of the assumption to national power of the Chatichai Choonhavan Government had added to the strength of the amendment. The final and crucial factor was the inferiority of the personality of the incumbent President of the National Assembly, Pol. Sub. Lt. Van Chansue, when compared to his counterpart in the House of Representatives, Pancha Kesornthong.

It is also important to note that a balance between format and objective dimensions be taken into account when conducting any study on development of democracy in Thailand. The former dimension involves establishments of a National Constitution, Parliament, Political Parties, and General Elections. While the latter dimension meant the people's well being and their security in lives and assets.

My study of the Development of thai Democracy through the 1978 Constitutional Amendment, which was based on the format dimension, has discovered that the issue concernning Presidency has contributed to the advancement of democracy in Thailand. The success of the amendment demonstrates that the process of implementing national power and the examination of that power by the representatives of the people are fundamental to the selection of a Prime Minister.

ภาควิชา การปกครอง
สาขาวิชา การปกครอง
ปีการศึกษา 2534

ลายมือชื่อนิสิต พ.๒๖
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษา
ลายมือชื่ออาจารย์ที่ปรึกษาร่วม

ถึคคักรรรมปรระกาศ

วึทธานึพนธ์ฉบับนี้ได้สำเร็จลู่่งไปด้ด้ว้ความอนุเคราะห์อย่างดีของ
รองศาสตราจารย์ ดร.ปรีชา หงษ์ไกรเลิศ อาจารย์ที่ปรึกษาวึทธานึพนธ์ ซึ่งท่านได้ให้
คำแนะน้าและข้อคึคึเห็นต่าง ๆ ของการวึจึบด้ว้คึคึลอคมา และขอร่าบขอบพระคุณท่าน
ศาสตราจารย์ ดร.สุจึต บุญงการ และ ท่านรองศาสตราจารย์ ดร.วึทยา สุจึรึคชนารักษ์
ซึ่งได้กรุณาเป็นกรรรมการในการสอบวึทธานึพนธ์ฉบับนี้ อึกหึงท่านได้ให้คำแนะน้าและแก้ไข
บางส่ว่นในเนือหาของวึทธานึพนธ์

ผู้วึจึบขอร่าบขอบพระคุณผู้มีพระคุณทุกท่านที่จึคหึงกำหนดรู้ได้ ซึ่งไม่สามารถ
จะเอ่ยนามในที่นี้ได้หึงหมด ที่มีส่ว่นผลกึคึคึนหึงทางตรงและทางอ้อมให้ผู้วึจึบด้ว้ความสำเร็จ
ในด้้านการศึกษาตลอดระยะเวลาที่ผ่านมา

ประโยชนึของวึทธานึพนธ์ฉบับนี้ ผู้วึจึบขออุทึศให้แก่วึเรียนนายร้อยตำรวจ
และคณะรัฐศาสตร์ จุฬาลงกรณั่มหาวึทยาลั้บ ซึ่งเป็่นสถาบันที่ได้หล่อหลอม อบรม ปลุกฝึง
ให้ความรู้แก่ผู้วึจึบให้ด้ว้ความสำเร็จหึงด้้านการศึกษาและหน้าทึราชการอย่างต่อเนือง
มาโดยตลอด

พันตำรวจตรี จึฎึตราช หนองหารพิทักษ์

ศูนย์วึทยทึรึพยากร
จุฬาลงกรณั่มหาวึทยาลั้บ

บทคัดย่อภาษาไทย	ก
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ข
กิตติกรรมประกาศ	ค
สารบัญตาราง	ง
บทที่ 1 บทนำ	1
ความเป็นมาและสภาพปัญหาที่ทำการศึกษา	1
วัตถุประสงค์การศึกษา	12
ขอบเขตการศึกษา	13
นิยามศัพท์	13
สมมติฐานการศึกษา	15
วิธีการดำเนินการศึกษา	15
ประโยชน์คาดว่าจะได้รับ	17
การนำเสนอวิทยานิพนธ์	17
2 แนวความคิดทางทฤษฎี	19
แนวคิดเกี่ยวกับประชาธิปไตย	19
ความคิดพื้นฐานเกี่ยวกับประชาธิปไตย	22
กลไกผ่านนิติบัญญัติ	27
กลไกผ่านบริหาร	31
ความหมายของชนชั้นนำ	51
ความขัดแย้ง	54
3 ความเป็นมาของรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2521	59
วัตถุประสงค์ของรัฐธรรมนูญ	60
องค์ประกอบเกี่ยวกับรัฐสภา	70
การแก้ไขกฎหมายรัฐธรรมนูญ พุทธศักราช 2521	77

บทที่ 4	บทวิเคราะห์การแก้ไขรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2521 สำเร็จ	91
	การต่อสู้ระหว่างพลังอำนาจของฝ่ายวุฒิสมาชิก และฝ่ายสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร	91
	ความชอบธรรมในการก้าวขึ้นสู่ตำแหน่งนายกรัฐมนตรี	100
	ปัญหาการด้อยคุณสมบัติความเป็นผู้นำของผู้ดำรงตำแหน่งประธานรัฐสภา ในช่วงเวลานั้น	110
	พิสูจน์สมมติฐาน ข้อที่ 1.	110
	พิสูจน์สมมติฐาน ข้อที่ 2.	111
	พิสูจน์สมมติฐาน ข้อที่ 3.	112
5	บทสรุป และข้อเสนอแนะ	119
	สรุป	119
	ข้อเสนอแนะ	125
	บรรณานุกรม	127
	ภาคผนวก	135
	ประวัติผู้เขียน	202

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

สารบัญตาราง

	หน้า
ตารางที่ 1 สถิติเปรียบเทียบสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2532 แยกตามวุฒิการศึกษา.....	92
2 สถิติเปรียบเทียบสมาชิกวุฒิสภา พ.ศ. 2532 จำแนกตามการประกอบอาชีพ....	93
3 สถิติเปรียบเทียบสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร แยกตามอายุ.....	96
4 สถิติเปรียบเทียบการศึกษาของสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตั้งแต่ 2522-2531.....	97
5 สถิติสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร พ.ศ. 2531 แยกตามประเภทอาชีพ ก่อนได้รับเลือกตั้ง.....	98

ศูนย์วิทยทรัพยากร
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย